УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ
75 років
Службі Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-3740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 74125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 218. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 28-го ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1969 No. 218. VOL. LXXVI

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Середа, 26 листопада 1969

В АМЕРИЦІ

КОЛИШНІЙ ВІЦЕ - ПРЕЗИДЕНТ ГОМФРІ, промовляючи на покладенні наріжного каменя під будову нового крила шпиталю св. Варнави в Ню Йорку, закликав до створення „коаліції здоров'я", членами якої були б лікарі, директори шпиталів, фармацевти і пацієнти, які могли б робити для здоров'я народу те, що робить для міст Міська Коаліція. Згідно з проєктом колишнього віце-президента кожен американський громадянин мав би доступ до „вповні людської і широкої опіки над здоров'ям". На пресовій конференції Гомфрі запропонував посадникові Ліндзі стати членом Демократичної Партії. Але представник посадника заявив, що Ліндзі залишається республіканцем.

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ПРОСИТЬ КОНҐРЕС збільшити на 853 мільйони запропоновану в бюджеті на цей рік суму 2,147,000,000 долярів, щоб Експортово - Імпортовий Банк мав право давати позику до суми трьох більйонів долярів, щоб поправити торговельний балянс із закордоном, збільшуючи американський експорт. В січні ц. р. Президент призначив був на позики в цім банку суму 2,147,000,000 дол., а тепер збільшує її до трьох більйонів. При цьому Президент бажає, щоб федеральний бюджет не перевищив заплянованої суми 192.9 більйона. Представник бюджетового Бюра не знає, які позиції в бюджеті. Уряд схоче зменшити, щоб знайти можливість збільшити суму на позички для експортерів.

В ПАЛАТІ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ І В СЕНАТІ внесли законопроєкт про організацію Федерального Інституту, який знаходив би способи й поради, як поводитися з нелітніми злочинцями. Республіканець конґресмен із Іллиной Томас Ф. Рейлсбек сказав на пресовій конференції, що злочинність між нелітніми — це найважливіша справа в проблемі боротьби зі злочинами. Цей конґресмен є внескодавцем в справі Інституту для справ молоді. Внесок підтримують ще: конґресмен демократ із Іллиной Ебнер Мікве та конґресмен республіканець із Пенсилвенії Едвард Дж. Бістер. В Сенаті подібний проєкт вніс сенатор республіканець із Іллиной Чарлз Г. Персі.

КОНҐРЕСМЕН ДЕМОКРАТ З ОГАЙО Майкел Фіген вніс законопроєкт про те, щоб збільшити на 10.000 осіб теперішню квоту емігрантів, яку річно мають допустити до цієї країни. Згідно з цим законопроєктом мали б поширити теперішній іміграційний закон в тому напрямку, щоб більше осіб мали можність, як жертви расового, релігійного й політичного переслідування прибувати до ЗСА.

СЕНАТ ПРИСПІШУЄ СХВАЛЮВАННЯ податкового законопроєкту. В першому дні податкових дебат Сенат відкинув поправку про те, щоб нафтові фірми платили дещо більші податки. Сенатори відкинули також внесок, згідно з яким мали б бути зменшені податки всім платникам податків. Сенат почав діяти дуже швидко, хоч звичайно сенатори дискутують кілька днів над такими важливими справами, як висота податків. Гадають, що Сенат поспішає тому, що хоче ще на цій сесії схвалити податкову реформу, як це заплянував провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Майк Менсфілд із Монтани.

У СВІТІ

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ЗАКОРДОННИХ ЗВ'ЯЗКІВ НЕ БУДЕ переводити переслухування про ситуацію в Південному В'єтнамі й політику Уряду супроти В'єтнаму — всупереч заяві голови тієї Комісії, сенатора Дж. В. Фулбрайта з 4 листопада ц. р., що Комісія переводитиме „повний перегляд" поведення ЗСА супроти В'єтнаму. Однак більшість членів тієї Комісії, прийшли до переконання, що през. Ніксон веде тепер правильну політику і тому не треба перешкоджати йому. Промова Президента в справі В'єтнаму з 3 листопада ц. р., всупереч найпершим коментарям ліберальної преси, знайшла прихильний відгук в народі. Тому й сен Фулбрайт вирішив, що Сенат повинен рахуватися з тими настроями, — повідомляє преса.

ЗБРОЙНІ СИЛИ ЗСА У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ НАРАХОВУЮТЬ тепер 484.000 військовиків. Відкликання 60.000 війська мало відбутися до 15 грудня ц. р., але переведено його скоріше. Припускають, що в березні-квітні 1970 р. відтягнуть дальших 40.000-60.000, а коло червня дальших 100.000 війська. Той плян може змінитися, якщо б Північний В'єтнам збільшив інфільтрацію Південного В'єтнаму своїми реґулярними військами та разом із В'єтконгом посилив свої воєнні дії.

ПРЕЗИДЕНТОМ ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ЗАХІДНЬОМУ БЕРЛІНІ СТАВ 31-річний асистент професора соціології д-р Ролф Кройбіх, кандидат „лівих" студентів і їх однодумців в Університетській Раді. Він дістав 61 голос, а другий кандидат, 46-літній проф. Ганс Йоахім Лібер, 49 голосів. Вільний університет у Західньому Берліні був заснований в 1948 році студентами й професорами, які втекли з Гумбольдського університету в Східньому Берліні, не захотівши підпорядковуватися комуністам. Фундація Форда підтримала заснування того університету, який проте з часом став також тереном авантур лівих студентів.

РУДОЛЬФА ГЕССА ПЕРЕВЕЛИ із важкої в'язниці у Шпандав до шпиталю. Рудольф Гесс, колишній заступник Адольфа Гітлера, є одиноким ще судженим у Нюрнберзькому процесі воєнним злочинцем, який залишився в Шпандавській в'язниці. Він має тепер 75 літ.

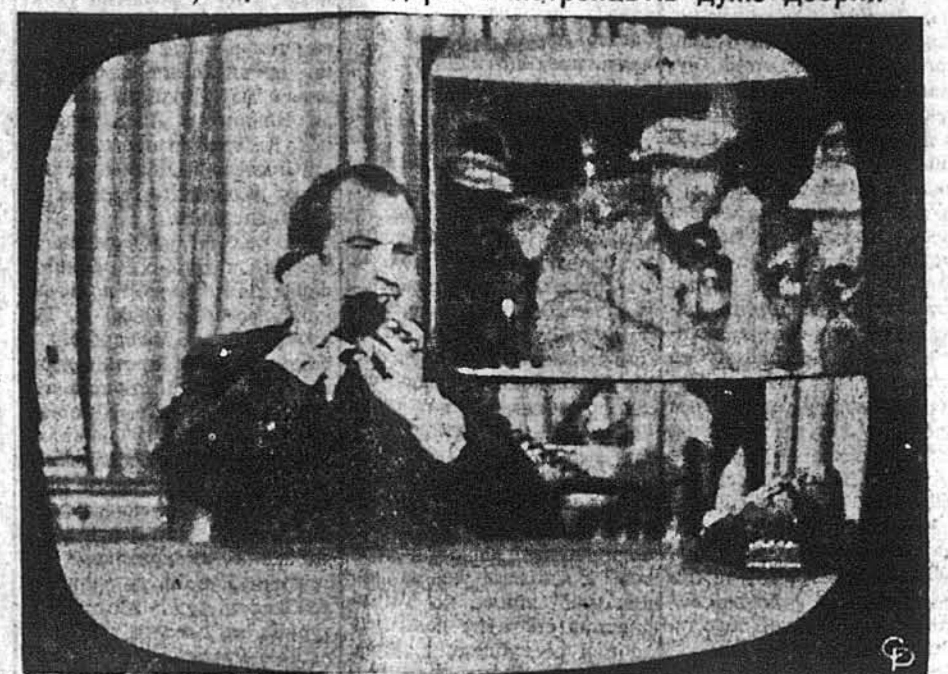
У СТОЛИЦІ ГОЛЛЯНДІЇ АМСТЕРДАМІ ВПЕРШЕ ГРАЛИ німецький державний гимн, коли в минулий понеділок прибув туди з офіційними відвідинами президент Німецької Федеративної Республіки д-р Ґустав Гайнеман. Голляндський прем'єр Пієт де Йонґ заявив у промові через радіо напередодні відвідин німецького президента, що „кожна наша родина має власну історію і власні спомини" з часів німецької окупації Голляндії, але треба прийняти німецького президента ввічливо і сердечно.

У ПЕКІНГУ ЗБУДОВАНО підземну залізницю з з сіттю тунелів і підземних складів. Західня преса здогадується, що китайські комуністи мали в першу чергу на увазі збудувати глибокі протилетунські сховища на випадок війни.

НАЙВИЩИЙ СУД У ҐАНІ НЕ ДОПУСТИВ до парляменту лідера опозиції К. А. Гбедемаха на тій основі, що він, як міністер фінансів за колишнього диктатора Кваме Нкрумаха, привласнив собі найменше 40.000 дол. з державної каси та взагалі збагатився різними незаконними способами.

Лікарські оглядини виявляють, що стан здоров'я астронавтів дуже добрий

Гюстон, Тексас. — Лікар д-р Кларенс А. Джерніґен на літаконосці „Горнет" перевірив стан здоров'я астронавтів „Аполло 12" капітанів Чарлза Конрада, Ричарда Ф. Гордона та Алена Біна і ствердив, що стан їхнього здоров'я дуже добрий після десятиденної подорожі до Місяця. В капітана Біна лікар знайшов маленьку рану над правим оком, яка виникла від того, що на нього впала була камера під час осідання космічного корабля на океані. Лікар зашив цю рану астронавтові Бінові, а його легко запалене вухо не потребувало жадних заходів. Д-р Джерніґен ствердив, що шкіра астронавтів на грудях трохи подразнена внаслідок того, що до їх грудей були причеплені під час їхньої космічної подорожі прилади, які мали вимірювати, як б'ється їхнє серце та як вони віддихають. Астронавти в карантені на літаконосці „Горнет", який мав привезти їх до Гонолюлю, звідки вони літаком переїдуть до Гюстону. Дві скрині ґрунту з Місяця та різних мінералів вже літаками привезли до Гюстону.

Президент Ніксон з Білого Дому розмовляє з астронавтами „Аполло 12" та гратулює їм на літаконосці „Горнет".

Ніксон заявляє, що ЗСА не воюватимуть біологічною зброєю

Вашинґтон. — Президент Ніксон заявив 25-го листопада, що ЗСА ніколи не будуть користуватися біологічною зброєю, навіть тоді ні, коли б ворог вживав у війні мікробів, як зброї. Президент зарядив знищити всі запаси біологічної зброї. Представник Білого Дому пізніше пояснив, що заява Президента не відноситься до слізного газу, яким поліція розганяє демонстрантів під час вуличних заворушень. Цю важливу заяву склав президент Ніксон на пресовій конференції в Білому Домі. Він назвав цю заяву „ініціятивою до миру". Президент казав, що людство має в своїх руках численні засоби до самознищення. Рішенням не вживати біологічної зброї Америка хоче причинитися до створення атмосфери миру й порозуміння між державами і між людьми. Незалежно від заяви Ніксона представник СССР вніс пропозицію до Об'єднаних Націй, щоб окремим міжнародним договором заборонити продукцію хемічної і бактеріологічної зброї.

Сенат продовжив п'ятивідсотковий надподаток до червня 1970 р.

Вашинґтон. — 25-го листопада Сенат продовжив надподаток до кінця цього фінансового року, який кінчається 30-го червня 1970-го року. До кінця 1969-го року цей надподаток становить 10 відсотків. Уряд домагався продовження цього надподатку, щоб бюджет не мав дефіциту і тому, щоб сповільнити тиск інфлязії економіку країни. Це перша перемога Уряду в боротьбі за прибутки з податків. Сенатор демократ з Теннессі Алберт Гор пропонує зменшення податків тим способом, що плянує збільшити звільнену від оподаткування суму, яка тепер створить 600 долярів на особу до 1000 або принаймні до 800 долярів. Уряд виступає проти цього пляну, вказуючи на те, що завелике збільшення вільної від оподаткування суми зменшить прибутки державної скарбниці та скріплюватиме інфляцію, бо платники податків матимуть більше долярів в руках. Сенатор Гор плянує зменшити податки тих родин, які мають чотири або більше осіб коштом самітних і родин, що мають тільки по дві або три особи. Ці справи вирішує Сенат, бо Сенатська Фінансова Комісія вже переслала податковий проєкт до нього.

Науковцям вдалося ізолювати ґени — важливі для дослідів спадковости

Бостон, Массачуссетс. — Групі науковців у Гарвардській Медичній Школі вдалося ізолювати основні хемічні одиниці спадковости так звані ґени. Це вдалося вперше науковцям зробити, що уважається за великий науковий успіх. Сподіваються, що тепер вдасться краще зрозуміти, яким способом ці малесенькі ґени переносять прикмети спадковости на наступні покоління. Групу науковців, яким вдалося ізолювати з організму ґени, очолював 33-річний лікар Джанетен Беквіт. Д-р Філіп Гартман із університету Джана Гопкіна сказав, що це „великой осяг" цих науковців, а д-р Сол Спіґелман із Колюмбійського університету заявив, що інші з радістю привітають цей осяг. Лікарі сподіваються, що це відокремлення ґен в майбутньому дозволить вилікувати людські недуги, або змінювати вроджені в людині прикмети за допомогою ін'єкції інших ґен. Та це може статися за яких 25 років. Відокремивши ґену, науковці зможуть краще її досліджувати, бо інші частини клітин не будуть перешкоджати.

Міллс передбачає можливість збільшити пенсії соціяльного забезпечення на 20%

Вашингтон. — Голова Палатної Комісії Способів і Засобів конгресмен Вілбур Д. Міллс подає надію пенсіонерам соціяльного забезпечення, що їх пенсії можуть бути збільшені на 20 відсотків, і то вже від 1-го січня 1970-го року. Міллс сказав: „Я збільшив би ті пенсії на 50 відсотків, як би це було можливе, та ми вивчаємо можливість збільшити пенсії на 20 відсотків". Президент Ніксон запропонував збільшити пенсії на 10 відсотків і то від 1-го квітня 1970-го року. Демократичні конґресмени заявили, що треба збільшити пенсії на 20 відсотків вже з днем 1-го січня 1970-го року. Республіканські конґресмени невдоволені з проєкту Ніксона, але вони хотіли б збільшити пенсії на 12 до 15 відсотків.

Північний В'єтнам заявляє готовість продовжувати приватні розмови з ЗСА

Париж. — Голова північно-в'єтнамської делеґації на Паризькій конференції про В'єтнам, Хуан Туї, заявив, що він готов далі зустрічатися на приватних розмовах з представником ЗСА, щоб у тих розмовах дійти до „справедливого замирення". Але Хуан Туї промовчав головний закид Генрі Кебота Ладжа, який кілька днів тому зрікся свого становища голови американської делеґації у Парижі, — що Хуан Туї на всіх дотеперішніх приватних зустрічах повторював тільки давні вимоги комуністів, які насправді є вимогою капітуляції Америки.

Тим часом в ЗСА і В'єтнамі продовжується шум з приводу „масакри", яку буцімто перевела в березні 1968 року одна американська військова одиниця в одному південно-в'єтнамському селі. Комісії військових справ Палати Репрезентантів і Сенату рішили запросити секретаря Армії Стенлі Резора на їхні засідання в цій справі, призначене на 26-го листопада. Секретар оборони Мелвін Лерд заявив, що він був „потрясений і хворий", коли вперше почув вістки про ту подію. Кол. секретар оборони Кларк Кліфорд заявив, що за свого урядування він нічого про це не чув. Зрештою, американські керівні чинники стримуються з висновками в цій справі, поки не буде переведений військовий суд над командантом тієї військової частини, поручником Вілліямом Каллі. Південно-в'єтнамський сенатор Тран Ван Дон, який стоїть в опозиції до уряду президента Нґуєна Ван Тієу, звернувся до названого президента з пропозицією — перевести слідство в цій справі і критикував заяву південно-в'єтнамського уряду, яка злегковажила ту подію.

Москва хоче здискредитувати подорож віце-президента Еґню до Азії

Москва. — Московська „Правда" з мин. вівтірка принесла статтю з різкою атакою проти плянованої на кінець грудня ц. р. подорожі віце-президента Спіро Еґню до Південного В'єтнаму та кількох країн Далекого Сходу й Океанії. Віце-президент Еґню має репрезентувати Америку на інавґурації філіппінського президента Фердинанда Маркоса, перевести при цій нагоді наради з філіппінськими керівними мужами та, після того, відвідати Австралію, Нову Зеляндію, Вільний Китай і, мабуть, Південну Корею. — „Правда" характеризує ту подорож, як намагання Америки переконати своїх союзників, щоб вони не відкликували з В'єтнаму свої війська. „Правда" твердить, що цей замір Америки присуджений на невдачу, бо філіппінський уряд заявив, що він відкличе з В'єтнаму своїх 2.000 військовиків із допоміжних частин і так само в Австралії і Новій Зеляндії є сильний рух проти активної участи у В'єтнамській війні. При цій нагоді „Правда" знову висловлює велике признання для американських демонстрантів, які виступають проти „брудної війни" і лається проти пляну президента Ніксона щодо „в'єтнамізації" В'єтнамської війни, як ніби озброювання і нацьковування азійців проти азійців задля американських „імперіялістичних" інтересів.

В СССР далі таврують Солженіцина

Москва. — „Літературная Газета" принесла офіційну заяву Спілки письменників СССР, в якій знову різко критикується і таврується Александра Солженіцина, який, мабуть, є найвидатнішим сучасним російським письменником. У тій заяві закидається брехню Солженіцинові, наче б його не кликали були на переслухання перед виключенням його із Спілки письменників, та закидається йому, що він дає своїми творами жир ворожій Совєтам пропаґанді. Заява Секретаріяту Спілки письменників СССР формально була відповіддю на листа Солженіцина, що він його написав до Спілки після заочного виключення його із Спілки. У тому своєму листі Солженіцин назвав Совєтський Союз „поважно хворим суспільством". У заяві Секретаріяту Спілки письменників СССР говориться, що „ніхто не думає зупиняти Солженіцина, навіть коли б він захотів піти туди, де його твори й листи сприймаються завжди з такою приємністю". Західня преса коментує цей зворот як суґестію, щоб Солженіцин виїхав на постійне за кордон. В СССР заборонено друкувати твори Солженіцина. Останнім великим твором, що його там надруковано за спеціяльним дозволом від Хрущова в 1962 році, був „Один день Івана Денисовича". В Західній Европі й Америці появилися крім того його „Раковий корпус" і „В одному крузі". Видавці тих творів, тримають належні Солженіцинові гроші, не маючи змоги переслати їх авторові до СССР. Солженіцин заявив був, що він хоче жити в СССР і творити — всупереч офіційному цькуванню.

ЮВІЛЕЙНА КАМПАНІЯ УНСОЮЗУ ДОСЯГЛА 4,200 ЧЛЕНІВ

Джерзі Сити, Н. Дж. — Організаційний відділ Українського Народного Союзу інформує, що в самому місяці листопаді ц. р., до 25-го, 425 осіб підписали заяви про життьове забезпечення в УНСоюзі, що збільшило кількість нових членів цієї установи придбаних в цім році, до 4,200. Щоденні здобутки, які збільшаються з кожним днем ближче до кінця місяця, дають підставу сподіватися, що прибуток членів в місяці листопаді дійде бодай до 600, а загальне число нових членів за одинадцять місяців ц. р. дійде до імпонуючої висоти 4.400 членів. Такий успішний місяць запевнив би успішне закінчення цілорічої кампанії, яка дійшла б, а то й значно переступила б, рекордове число 5,000 членів.

У Філядельфії відзначено двадцятиріччя діяльности Пластової Станиці

Філядельфія, Па. — Субота і неділя 22і 23 листопада ц.р. проходили тут під знаком святкувань двадцятиріччя Пластової Станиці, яка почала свою виховну і громадську діяльність двадцять років тому, в 1949 році. Перший день святкувань започатковано виставкою пластових праць, видань і пам'яток, яка відбувалася протягом суботи й неділі і була влаштована у Пластовому Домі силами пластунів і пластунок під проводом кошових пл. сен. Ірини Богачевської та ст. пл. Юрія Данилова. Громадянство Філядельфії, в тому числі представники центральних і місцевих організацій та установ відзначили 20-літню працю Пластової Станиці численною участю в Ювілейному Бенкеті, що відбувся увечері в суботу в авдиторії парохії св. Йосафата на Френкфорді заходами ювілейного комітету під проводом пл. сен. Володимира Масюка і в підготові Осередку Праці УПС під проводом пл. сен. Ярослави Ціханської. Проводив бенкетом, в якому взяло участь ок. 400 осіб, пл. сен. Богдан Кравців. Бенкет, що його відкрив станичний Пластової Станиці пл. сен. Роман Левицький, попередила окрема мистецька програма із відспіванням пластового гимну, запаленням символічної ватри на сцені і маленьких вогників на кожному столі, співом пісні „Сіріли у сумерку", деклямацією вірша „Станьмо до звіту", що його рецитувала авторка пл. сен. Ана Максимович. Головною атракцією цієї програми була сценка „Дедьо" з участю юнацтва і новацтва, написана й виведена членом Пласт-Прияту п. Зеноном Чайківським. Виведено сценку „Дедьо" силами Драматичного Гуртка при Пл. Станиці в музичному оформленні п-і Роксоляни Гарасимович і в хореографічному оформленні п-і Лідії Крижанівської. Акомпаніювала ст. пл. Ольга Куземська, декорації приготовив пл. сен. Анатоль Працівський.

Офіційну частину ювілейного Бенкету започатковано молитвою, що її провів приятель пластової молоді о. сов. Василь Головінський. Дальше слідувало відчитування одержаних привітів, в тому числі від Філядельфійського Митрополита Кир Амвросія Сеншишина, від багатьох установ і товариств, як також від пластових Станиць із різних місцевостей ЗСА, представлення присутніх гостей і нагороджування золотими та срібними відзнаками тих, що склали більші пожертви на пластові цілі. Від центральних установ промовляли: колишній пластун, ще з 1911 року, д-р Володимир Галан — від УККА, УНСоюзу та ЗУАДК, який передав водночас від репрезентованих ним установ і від себе пожертви та морґеджовий чек від УНС на сплату Пл. Дому, д-р Богдан Гнатюк від Філії УККА у Філядельфії, д-р Олександер Білик від Союзу Українців Католиків „Провидіння" та від Гол. Пл. Булави головна булавна пластунок Іванна Ганкевич. Короткі промови виголосили на закінчення голова КПСтаршини пл. сен. Ярослав Бойдуник, перший станичний у Філядельфії пл. сен. д-р Пет-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Вийшов нарис „Перед брамою" про діяльність Інституту св. Володимира в Торонті

Торонто. — Коштом Інституту св. Володимира — культурно - освітньої установи для молоді, заснованої 25 років тому з ініціятиви Союзу Українців Самостійників Східньої Канади, вийшла книжка на 126 сторінок, багато ілюстрована фотодокументами, під наг. „Перед брамою". Матеріяли до цього видання про заснування і працю Інституту св. Володимира опрацювала п-і Наталка Когуська, давши перегляд, часто документований витягами з газет, журналів, промов тощо, 25-літньої праці Інституту св. Володимира, який дбає про українське виховання тут народжених канадійських молодих українців та українок. Вступ до книжки написав теперішній директор Інституту д-р Петро Смильський. Вкінці поміщено ще кілька статтей різних авторів, як „Загальний огляд курсів" І. Боднарчука, „Зберігаймо українську мову" М. Веринґори, „Підсумки нашої праці" І. Дворніка та ін. На обкладинці репродуковано зображення нового будинку Інституту св. Володимира.

В Ню Йорку помер бл. п. Михайло Хамула, колишній власник фабрики килимів

Ню Йорк. — У вівторок, 25-го листопада 1969 р., тут помер на 85-му році життя сл. п. Михайло Хамула, колишній основник і власник славної на всю Західню Україну фабрики килимів у Глинянах. Своє повне трудів та успіхів життя описав Покійний в опублікованій цього року автобіографічній книжці: „Глиняни — місто моїх килимів". Осиротив сина Володимира, невістку Галю та ближчу і дальшу родину. Панахида буде відправлена в п'ятницю, 28-го листопада, о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку, а похорон в суботу, 29-го листопада, о год. 9-ій рано з того ж заведення до церкви св. Юра і опісля на Український Православний Цвинтар в Бавнд Бруку в Ню Джерзі.

СВОБОДА SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Фантастичне — реальне

Після історичного здобуття Місяця трьома американськими астронавтами з „Аполло 11" — лет „Аполло 12" не був уже такою атракцією для багатьох мільйонів людей в Америці й широкому світі, для всіх тих, ласих на новину. Але коли три астронавти з „Аполло 12" осіли на Місяці точно на призначеному їм місці, коли вони майстерним маневром з'єднались в орбіті Місяця з „матірним кораблем", щоб вернутися на Землю, і коли в понеділок 24 листопада о год. 3.54 по полудні, точнісінько в тому самому місці і в той самий час, як це було вже давно пляновано, спустились на поверхню Тихого океану на очах залоги літаконосця „Горнет", що їх очікував, то ввесь світ знову захоплювався цим новим осягом американської людини й американської техніки.

Власне ця прецизність, з якою виконано всі деталі нового лету на Місяць, ширше відкрила ворота для дальших дослідів космічного простору, зменшивши риск міжплянетних летів. Коли щось найбільш фантастичне стає дійсністю і повторюється, люди звикають до того і байдужніють. Можливо, що людство доживе часу, коли міжплянетні подорожі космічними кораблями будуть так само мало хвилювати й цікавити, як нинішні лети джетами до Европи чи Азії. Хто нині згадує про ту світову сенсацію, коли Луї Блеріо 25 липня 1909 року за 37 хвилин перелетів через канал Ля Манш, що має 31 милю ширини, — або про ту ще більшу сенсацію, коли Чарлз Ліндберґ за 33 години і 29 хвилин перелетів з Ню Йорку до Парижу через Атлантик, покривши 3.610 миль відстані? А три американські астронавти з „Аполло 12" летіли із швидкістю 3.670 миль на годину й перебороли кругло 250.000 миль до Місяця і стільки ж назад — і люди почали приймати це вже, як щось „нормальне".

Лет „Аполло 12" ще раз затер границі поміж уявою і дійсністю, поміж фантастичним і реальним. Але ученим і державним мужам не залежить на видовищах, на сенсаційних новинах. Вони мають глибші й дальші цілі. Можливо, що й Президент, і керівники Центру космічних дослідів у Гюстоні, і керівні мужі з Пентаґону самі ще не знають, які практичні наслідки дадуть всі ті неймовірні осяги. Але знову потвердилось, що немає меж людській винахідливості, людській відвазі і поступові людства.

Українська унікальність

Мова про ту унікальність, про яку говорив декан факультету гуманістичних наук Гарвардського університету, проф. д-р Франклін Л. Форд, оголошуючи офіційно на пресовій конференції минулого тижня започаткування та продовжування розвитку Осередку Українських Студій в тому університеті. На його думку, ця унікальність проявилася головно в тому, що акцію встановлення такого осередку заініціювала і веде студентська молодь, здобувши в цьому подивугідну, справді „унікальну" підтримку всього громадянства. В Гарварді існують інші подібні осередки, але всі вони були встановлені завдяки наділам поодиноких меценатів. Така масова акція, яку перевели ентузіясти з-поміж української студентської молоді для встановлення українських студій, не має прецедентсу.

Можна б прийти до висновку, що власне ця „унікальність" української акції найбільше заімпонувала і переконала власті Гарвардського університету, щоб вони якнайдалі пішли назустріч українцям у встановленні цих студій. До цього причинилась в не меншій мірі свідомість, що — як це вимовно підкреслив декан Форд — політична лінія на мапі Европи, як і всього світу, часто прислонює величезні культурні досягнення поодиноких народів. Іншими словами, „припадкова державність" чи бездержавність поодиноких народів не повинна перерішувати зацікавлення їхньою культурною спадщиною.

Уже не раз і на різних форумах підкреслювано, що створення Осередку Українських Студій в Гарварді є найбільшим, справді унікальним дотеперішнім досягненням української громади в Америці. Але справа ще далеко не закінчена, щоб можна було „спочити на лаврах". Університет, як згадано, пішов якнайдалі назустріч українській ініціятиві, погодившись такий Осередок встановити і відкрити три катедри українознавчих студій за той самий наділ: шістсот тисяч долярів на кожну із цих трьох катедр, без уваги на те, коли вони будуть встановлені. Покищо відкрито тільки одну катедру. Нам треба збільшеною і масовою жертвенністю подбати про те, щоб ці дві дальші катедри могли бути відкриті вже в найближчих роках. Це з черги потвердить українську унікальність.

В. Чапленко

ЧИ СПРАВДІ „ВОЗЗ'ЄДНАНА"?

Восени цього, 1969 року минуло 30 років з часу приєднання Галичини, Буковини й Волині та 25 років з часу приєднання Закарпаття до УССР, і ці роковини відзначено там урочистими зборами, статтями в пресі тощо. При цьому там офіційно вживають формули, що, мовляв, „усі українські землі возз'єднані в одній українській державі". Але це облудна брехня, бо, як відомо, великих частин української етнографічної території, суміжних з УССР, не приєднано до неї, хоч ніщо не стояло й не стоїть на перешкоді до цього, — ніщо, крім... московського імперіялізму.

Я маю на увазі не тільки Берестейщину, що її чомусь приєднано до БССР, а й українські райони на півдні Курщини, Вороніжчини, райони Донщини, Таганріжчину, а також Кубанщину та інші українські райони Північного Кавказу. Ба більше: Москва не тільки відірвала адміністративно українців цих земель від українського народу, а й намагається живцем їх поховати, зараховуючи статистично до свого, „російського народу" та винародовлюючи шляхом заборони української школи, преси тощо.

Про статистичні „заходи" в цьому напрямку виразно свідчить перепис 1959 року. Проф. В. Кубійович, проаналізувавши дані цього перепису, сконстатував, що в Російській СФСР число українців „мало б зменшитися на підставі переписів з 6 874 000 в 1926 році до 3 377 000 в 1959 році.., іншими словами близько 60% українців мало зникнути". Насправді ж, за його розрахунками, в Російській федерації кількість українців на час того перепису мала бути 8-9 000 000. „У цьому фальшуванні, — пише проф. В. Кубійович, — яскрава політична тенденція звести український елемент за межами Радянської України до мінімуму". А в цілому СССР проф. В. Кубійович нараховує 12 мільйонів українців. (Подаю ці дані й цитати за статтею „Національний склад населення УРСР", „Українська Літературна Газета", ч. 3, березень 1960 р.).

Звичайно, з цих мільйонів українців найбільше живе в отих суміжних з „Радянською" Україною землях. І про народовбивство саме на цих землях виразно сказано навіть у тамтешньому російському виданні „Народы европейской части СССР", що вийшло в Москві 1964 року: „За час від 1897 і до 1959 р. кількість росіян на території СССР зросла більш ніж удвоє. Підвищений доріст загальної кількости росіян почасти можна пояснити злиттям із ними окремих груп інших народів, зокрема досить великих груп української людности на Кубані та Північному Кавказі".

Я подаю цю цитату за книжкою Івана Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація?" (стор. 230), а сам Дзюба з приводу цього написав так: „Щодо останнього залишається тільки додати, що це „злиття" відбулося в суті нашими часами, його вирішальним моментом були роки 1933-1937, коли були розігнані у к р а їнські культурно - освітні осередки, школи та інше на Кубані й Північному Кавказі і знищено там усіх, хто обстоював український характер тамтешнього (українського ж таки!) населення. Відтоді багато людей боялися признаватися, що вони українці..."

Якщо взяти не тільки властиві північнокавказькі райони, а адміністративну одиницю, що фігурувала під час перепису 1926 р., — Північно - Кавказький край, до якого входили тоді й Таганріжчина та українські райони Донщини з центром у Ростові над Доном, то на цих землях було тоді українців 3 мільйони. Я подаю цю цифру з пам'яті, але свого часу мав статистичний збірник з цього краю і цю кількість українців запам'ятав. А це ж усе суміжні з УССР землі! Але вони не тільки не приєднані до неї, а частково й відірвані уже за „радянської" влади, бо Таганріжчина спочатку належала до цієї республіки, і тільки пузніше її приєднано до отого Північно - Кавказького краю.

Та найгірше те, що українці цих земель не сміють тепер навіть називати себе „українцями", як про це свідчать і оті цитати з Дзюбиної книжки, та й я це знаю з власних спостережень. Наприклад, мої студенти, що походили з с. Нагут на Терщині, скаржилися мені, що коли вони понаписували в анкетах на одержання пашпортів „українець", то їх викликав начальник міліції і наказав „виправити" на „русский". Це було в 30-их роках. Тоді ж таки керівники наукової діялектологічної конференції, що її скликала була в Ростові над Доном Академія Наук СССР, мусіли зняти з денного порядку доповідь доцента Краснодарського педагогічного інституту Безкровного про українську мову Краснодарського краю, бо сама назва „українська мова" була тоді для цього краю заборонена.

Ця заборона тривала аж до урядування Н. Хрущова, який уже в 60-их роках „приватно" сказав був секретареві Обкому Краснодарського краю, що в його краю живуть нащадки запоріжців, і внаслідок цього там дозволили продавати українські книжки та збирати українські бібліотеки. Тоді українські письменники, зокрема М. Рильський, а також С. Караванський почали були збирати українські книжки для цих бібліотек і надсилали їх туди. Про цей попуст ми довідувались тоді з дописів до київських журналів кубанського літературознавця Василя Орла.

Та після чергової хвилі арештів, судів та взагалі нагінок на українських діячів навіть у самій „возз'єднаній" Україні, цей живий рух, либонь, знову завмер, а отой єдиний дописувач з Північного Кавказу — Василь Орел чи не опинився, часом, там, де карається й С. Караванський. Не допомогла в цій справі й спроба канадійських комуністів заступитися за цих поневолених українців, як це видно з їхнього „Звіту", що в ньому вони написали про вислід своєї розмови на цю тему з міністром освіти УССР так: „Наша делеґація не задоволена такими відповідями"... Взагалі там тепер такий стан, що саме нагадування про існування цих українців можливе тільки як „нелеґальщина", як отой згадуваний вище протест І. Дзюби чи ще, може відважніші заходи С. Караванського.

Ці останні зафіксовані в його клопотаннях, в одному, переданому через польське консульство в Києві В. Гомулці, і друге, заадресоване бездіяльній на протязі десятиріччів Раді Національностей як другій палаті Верховної Ради СССР. У першому клопотанні С. Караванський пропонує розглянути „за круглим столом комуністичних партій" н е з а к о н н у „практику дискримінації населення Кубані, де українці позбавлені будь - яких культурних та освітніх закладів рідною мовою, які були ліквідовані 1937 року і досі не відновлені" (це помилка: треба „1933 р." — В. Ч.). У другому клопотанні він, пропонуючи „переглянути кордони національних республік з метою встановлення точних етнографічних границь", щодо УССР висуває питання про „Краснодарський край, частини Воронізької, Білгородської областей та район Таганрога Ростовської области". (Подаю це за книжкою В. Чорновола „Лихо з розуму", стор. 128 та 152).

За ці „заходи", як ми знаємо, С. Караванський заплатив дуже дорого. Тож не дивно, що в питанні про всеукраїнство під большевицькою диктатурою маємо у цьому „ювілейному" році такий парадокс, коли президія Спілки Письменників України, за гуртовим підписом (для більшої безпеки!) О. Гончара, Ю. Збанацького, В. Козаченка, Л. Новиченка й П. Загребельного, надсилає „вітання співцеві русинів" Михайлові Ковачеві, з подякою за його діяльність на користь „української культури й літератури в Югославії", а про те, що мільйони українців у „Радянському" Союзі не мають ніякого доступу до цієї української літератури й культури, не згадує ні словом. (Це „вітання" надруковане в „Літературній Україні" з 24 жовтня ц. р.). Цей „парадокс" можна дуже легко пояснити: тих югославських українців ще треба „визволяти", вони ще не досяжні для їх винищування. От із пряшівськими українцями ця справа вже виглядає інакше: вони вже майже „визволені", бо вся Чехо - Словаччина окупована, і тому звідти не можна навіть передплачувати українських видань.

Отак, як бачимо, „возз'єднані всі українські землі в одній українській державі"!

P. S. До речі, про слово „возз'єднання". Це незграбна калька з російського слова „воссоединение". Це слово неприйнятне через невластивість для української мови приростка „воз"-. Але його, це слово, утворено, здається, ще до подій 1917-1920 років, бо кажуть (я сам цього не бачив), що воно є в листах Лесі Українки. Та це останнє не може бути виправданням для його вжитку: і тоді люди могли стафрювати щось невдале й неприйнятне. Відповідно до отого приростка „воз" — в українській мові є приросток „уз"- (наприклад, у слові „узвіз"); і за допомогою цього приростка можна б утворити слово „узз'єднання", але й до нього не легко звикнути. На мою думку, краще користуватися описовими зворотами типу „знов об'єднані" (землі).

ЖЕРТВИ СПІВПРАЦІ МОСКОВСЬКОЇ ПАТРІЯРХІЇ З КРЕМЛЕМ

(Стаття в англомовній газеті „Оттава Джорнел")

Оскільки ідеологічна боротьба між московським червоним тоталітаризмом і демократичною с и с темою правління країн Заходу не припиняється, як це кажуть речники Кремля при різних нагодах, зовсім виправданим є кожний удар з українського боку по основних позиціях московських централістів. Якраз занотовуємо новий удар по цих позиціях, а саме: канадійська столична газета „Оттава Джорнел" за 1 листопада 1969 р. вмістила нову статтю Романа Рахманного. Цим разом на тему стосунків між Церквою і державою в Совєтському Союзі.

„Релігія може не мати реального значення в політичній діяльності лідерів Заходу, але для Кремлю — релігія і церковно - державні стосунки все ще є живими спірними питаннями, які мають вплив на внутрішню та закордонну політику СССР. Недавні репресії супроти деяких релігійних груп в СССР ілюструють прагматичний підхід совєтських лідерів до цього питання; цей підхід можна схарактеризувати ось так: вдаряй по кожній живій релігійній установі, а сприяй тим, що виявляють послаблення духа.

Свою тезу доказує Р. Рахманний прикладами з життя і діяльности підсовєтських баптистів, є в а нгельських християн, щиро віруючих православних росіян та українців — православних і католиків. Усі вони зазнали недавно переслідування збоку кремлівської влади, що сприяє Російській Православній Церкві, бо її керівні ієрархи стали на позиціях традиційного московського цезаропапізму.

Р. Рахманний пояснює найновіші совєтські репресії супроти щирих християн тим, що кремлівські лідери побоюються зростання в СССР числа віруючих людей, і водночас дошкульно відчули китайську критику. „Навіть партія і комсомол не вільні від т. зв. релігійних пересудів", пише Р. Рахманний.

Ці заходи висловлено напередодні світової конференції компартій у Москві (червень 1969). Кремль настоював на тому, щоб ті партії схвалили практичні резолюції щодо співіснування комуністів з „віруючими масами в капіталістичних країнах". В резолюціях сказано: „маси релігійних людей можуть стати активною силою в антиімперіялістичній боротьбі та в досягненні докорінних соціяльних змін... У багатьох капіталістичних країнах виникли умови для антимонопольної й антиімперіяльної співпраці революційного руху трудящих з широкими масами віруючих людей".

Щоб хтось не трактував цього тактичного заходу як поступку Кремлю для віруючих в СССР, там проведено арешти серед українців-католиків, баптистів, євангеликів і православних росіян, що не підтримують прокремлівської політики російської патріярхії. Роман Рахманний пояснює знищення Української Православної Церкви у 1920-их роках, а згодом Української Греко - Католицької Церкви в 1946 і 1969 роках, як наслідок тієї співпраці між Кремлем і Московською патріярхією, в ім'я світських цілей: русифікування білорусів і українців культурними, військовими, партійними і церковними засобами.

„Ось чому обидві національності (білоруси та українці), визнані, як політичні структури суверенного характеру і в СССР і в Об'єднаних Націях, не сміють творити ніяких самостійних церковних структур під керівництвом власних православних ієрархів", — підкреслює Р. Рахманний у статті, надрукованій в оттавській англомовній газеті „Оттава Джорнел". Розглядаючи співпрацю Московської Патріярхії з Кремлем від часу закінчення другої світової війни, він ілюструє свої твердження конференцією представників владою дозволених культів з липня 1969 (у Загорську) та цитатами з офіційних видань. „Справа революції є справою (Російської) Православної Церкви", сказано в „Журналі Московської Патріярхії".

На щастя, пише Роман Рахманний, „тенденція тієї співпраці між Церквою і державою не залишилася без протесту". Світські, духовні та окремі ієрархи Російської Православної Церкви протестували у патріярха Алексея проти підкорювання їхньої Церкви безбожній владі у Кремлі. Вільнодумець - священик А. Левітін суворо засудив цю співпрацю, як поважну недугу Російської П р а в ославної Церкви: „Є в нас єпископи, що нагадують всохлі галузки завмерлої смоковниці... Тому Російська Православна Церква дуже хвора... Найсерйознішою її недугою є стара недуга цезаропапізму", тобто п і д корювання Церкви державній владі.

З НАШИХ БУДНІВ

ЕПІТАФІЯ ІНДИКОВІ

Якщо Господь дозволить щасливо діждатися традиційного Свята Подяки в Українському Народному Домі, на яке мене ласкаво запросили наші нюйоркські купці і підприємці, — за що дай їм, Боже, здоров'я і добрих торгів, — то це вже буде мій двадцятий індик або „турок" на цій безконечно вільній землі Вашінгтона! Значить — він індик не простий, а ювілейний! Випадало б його вшанувати гріхким „Многая Літа"; але що йому з такого многоліття, коли він тоді лежатиме в полумиску, з начинкою в животі?.. Невелика йому потіха з того, що буде смачно фашерований горіхами, сливками та іншими витребеньками... Або, як казали колись в Старім Краю: „Кому весілля, а курці смерть!"

Бо в наших рідних сторонах, якщо пригадуєте, при таких святочних оказіях всі „гонори" відбирала курка, що клала голову під сокиру замість індика, поскільки вище згадана, заграничної породи птиця рахувалася в нас подекуди за екзотичну рідкість. Мандрувала вона, ця бідна курка, до баняка чи в братруру тихо, без пропаганди і без тих похвальних дитирамбів, які тут, у Свято Подяки, творилися індикові, хоч епілог, можна б сказати, той самий, як у першому, так і в другому випадку, тобто залишається купка пір'я та її обгризені кісточки.

Правда, в нашому селі ховалися й індики, але в панському дворі чи на фільварку, як тоді говорили. Гордо та пишно парадували по оболонні, вилискуючи червоними коралями, і сичали злісно, мов гадюки, як тільки десь на дорозі показувалася хлопська дитина... Кінець їхньому панованню поклала „доблесна червона армія", що в пам'ятну осінь 1939-го року прийшла нас „визволяти" з панського ярма. Тоді по фільварку прокотилася хвиля „народного гніву", що зліквідувала індика, як клясу, при чому зіграв поважну ролю місцевий [illegible] актив. Сам власник фільварку, пан Тюрґовз, щасливо уникнув індичої долі, бо ще перед „визволенням" передбачливо вшився на Захід...

Просто віриться не хочеться, що це вже тридцять років прогуло з того часу, як та... „Польща впала і нас задавила", — як писав Тарас Григорович з нагоди першого упадку великого королівства... Як виходить з тамошньої преси та й з листів із того боку, по наших галицьких селах і містечках проходиться тепер хвиля всенародної радости й ентузіязму з приводу річниці визволення та возз'єднання, що сповнилися, мовляв, ясні завітні мрії... і так далі, і так далі. Писали мені з дому, що в нашому селі під горою відбулися такі ювілейні святкування, та пройшли вони тихо і пісно, бо не стало годованих панських індиків, зліквідованих тридцять років тому хвилею народного гніву...

Ікер

Інж. Валентин Сімянців

СТУДЕНТСЬКІ ЧАСИ

СПОГАД ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА, РОКИ 1923-1929

(24)

Але нема лиха без добра. Кажуть мені старші студенти, які теж щось там мали з доцентом, не журися, мовляв, все в найліпшому порядку. Тепер доцент не даватиме тобі тягти білет, а дасть спеціяльно для таких, як ти, вибрані питання. А дає він ті самісінькі питання всім студентам, з якими мав „конфлікт". Певне і перевірене багато разів.

На наступному іспиті дістав я білет з кишені до руки. Для „годиться" запротестував, чому ж то мене позбавлено того, що всім належить — щастя спробувати. Доцент сказав, що то його справа.

Переглядаю запити, дійсно, все як мені старші колеґи казали. Склав я той дуже легкий іспит гладенько, чистенько, без затримок, та більше як „задовольняюче" не дістав. Думаю: то його справа.

І так ішло аж до останнього іспиту, здається, з петрографії. Раніше я хоч трохи „совість мав", все ж заглядав у книжки, а що як інші питання будуть на „уготованім" білеті? А тепер прочитав раз книжицю для „загальної інформації", білет вивчив і — гордо сів до іспиту. Вдавав, що думаю, заглядаючи на стелю, писав поволеньки, стримуючи сміх з нашої „мудрої" поведінки, бо й доцент ходив між студентами наіндичений. Все йшло, як намащене. Прийшла черга і на індекс. На папері з писемного бачу „добре" і прошу єхидно-чемненько вписати „задовольняюче". Переконую доцента, що на більше не знаю. Але й тут почув: „То моя справа".

У проф. Шовгенева іспит був річчю складнішою. На „арапа", отже погано підготовленим ніхто не ризикував переступити поріг його кабінету. А ризикнути — це напевно попсувати і особисті відносини з професором. Коли хтось був одягнений не за приписом (припис передавався від старших молодшим), професор вважав це не пошаною до іспиту і до нього. В чорному одязі і з такою ж краваткою, в білій сорочці, ясно, що стриженим і голеним мав студент ставати до іспиту.

А це справа у багатьох не так от собі — одягнувсь та й пішов. Треба бігати, шукати, позичати, приміряти. Вчив „старий" порядку. Воно виходило і в цивілі не так просто „одягнутим" бути. Не тільки який цукерок, а і в що загорнутий!

Пригадую тільки один іспит у проф. Шовгенева. Мабуть, інші пройшли без „випадків, уваги гідних". Все за „приписом" щодо „обгортки". Трохи недопрасований лацкан на блюзі, та вже не було часу, хоч і товк по ньому долонею порядно, попередньо її навогчивши, та все трохи задирався неслухняний. Так і на табелі семестровому із задраним догори лацканом зфотографувався.

У проф. Шовгенева були „сигнали", які він подавав, як той іспит іде. Коли бороду гладив, від уст додолу водячи рукою — „мели далі, борошно добре". Коли рука з-під горлянки вигортала бороду: „позір! завертаєш не туди, шукай броду, щоб перелізти на добрий берег". А коли вже борода у жмені, так єдине ще, що можна сказати розумного: „Вибачте, пане професоре, і дозвольте прийти вдруге". Випадку, щоб професор заперечив такому виявленню положення, не було — була правда в бороді!

Дав мені професор завдання. І сам сів за працю. Пишу я своє, та, мабуть, крутив ґудзика на блюзі одинокого, бо мода тоді була з одним ґудзиком блюзи. І, о жах! Ґудзик у мене в руці ,а поли розлізлися. Треба ж буде вставати і перед професором розхристаним стояти. Борода буде напевно в жмені перед тим, як пельку відкрию. За що ж така кара?

Докінчив я писання, зашелестів папером.

— Закінчили? — питає професор. Притакую і підіймаюся.

— Сидіть, сидіть! — запрошує професор. Вклонився я не дуже, вилазячи з-за столу, але з вдячністю, низенько. Професор сів проти мене, сів і я тоді. Проглядає професор написане, запитує, я відповідаю. Бесіда така чемна двох людей — виглядати могло збоку . А у мене не спокійно на душі через той ґудзик, муляє він мені в голові. Алеж борода підбадьорює.

Встав професор, встав і я. Вхопив я поли правою рукою, згорнув їх і ,так здавалося, що чемно, на животі притримую їх, ніби великий палець за ґудзик запхавши. Професор нічого, бороду не турбує, виходить, так класти руку на живіт не рахується за межами „доброго тону", а військові це роблять часто.

Це було в замку Короля Юрія на якомусь поверсі. Запрошує професор до вікна. Дає мені завдання, щось у трьох поверхах через Лабу - річку запроєктувати канал, автостраду і залізницю. Зробити те все шкіцом в лініях. Зробив і те. Може через того ґудзика говорив я не певно, але витяг іспит на „добре". „Дуже добре" дістати у професора Шовгенева всіма ґудзиками і всіма „клепками" було не легко.

Професор Вілінський приймав іспити з „Нарисної геометрії", де траплялося, часто і навстоячки деньпримощувалися. Дивився у викреси, питав, а як студент не спішився з відповіддю, сам і відповідав. А дістати у нього менше, як „дуже добре", було тяжко.

Геодезію я не любив і за науку, мені потрібну, її не вважав. Легковажив цю науку, наперекір проф. Грабині, який її звеличував і особливої пошани до неї вимагав. Не пам'ятаю, скільки „заробив" в індекс, навряд чи більше як „задовольняюче". Готувався до іспиту тільки на „пролізти". Тож таку товсту „біблію" написав проф. Грабина, що тільки подивиться, а вже страшно — долоні мало така товста. Та й іспит я складав у доцента Петрова, чемної, милої людини зі співчуттям до студента.

(Далі буде)

Степан Куропась

ЧИКАҐІВСЬКА ХРОНІКА

Домівка 423-го Відділу УНСоюзу, популярно знана як „Клюб Коновальця", віднововлена. Трохи праці і фарби, а найважніше нові господарі подружжя Буртняків, зробили домівку привітнішою на взір старокрайових „бесід", де сходилися люди. Вулами нас „Параска" на вулиці Вестерн, де народ при каві пересиджував вечорами і в неділю. Та з самої кави ніхто ще не доробився, і „Параска" замкнула двері, а власничка її виїхала до Каліфорнії. Нові господарі хотіли б з „Клюбу Коновальця" зробити „Параску", за якою люди тужать, бо, зокрема нежонаті громадяни не мають де сходитися. Але й Клюб не вдержується, як люди будуть пити лише соду або будуть нарікати на дієту.

Клюбове приміщення вигідне на сходини, поминки, ювілеї, христини. Пенсіонери приходять туди на бриджа, бо є вигідні крісла і столи!

Окружні Збори УНСоюзу відбулися в нас у п'ятницю 17 жовтня в присутності головного секретаря д-ра Падоха і обласного організатора п. Репети. Присутні представники 16-ох Відділів і 5 головних урядників зробили збори інтересними. Цікаві й цінні поучення організатора Репети збудили в людей охоту до найважнішої праці — організації нових членів. Вже тепер можна ствердити, що є успіх, є нові члени, я сам від того часу маю вже 9 нових членів. Секретарем зборів при неприсутності секр. Любомира Кузика, що виїхав з родиною на Схід на весілля, був Степан Паньків з Борнсайду. По зборах була перекуска і розмови аж до пів до другої години Розмови довкола Союзівки в нашому районі забрали найбільше часу. Секретар д-р Падох був у Чикаґо 3 дні і відбув ряд нарад зі союзовими секретарями. Обласний організатор мав зі секретарями тиждень пізніше окремий семінар.

30-ліття Карпатської України відзначила наша громада окремою імпрезою в Клюбі Коновальця в суботу 8 листопада. Реферат мав д-р Ст. Росоха з Торонта, б. секр. сойму Карпатської України. В рефераті заторкнув він теж теперішнє положення Срібної Землі і процеси українізації, які там відбуваються. При кінці удекорував він відзнаками Карпатської Січі таких громадян, б. членів Карпатської Січі — інж. Антона Кущинського, Дмитра Гандзюка, Дмитра Гулу, Андрія Новицького, Ярослава Чернявського і Василину Шевчук. За заслуги для Карпатської Січі в рядах ОДВУ, відзнаку дістав Степан Куропась, а Юрій Стельмащук за спеціяльну службу для Карпатської України. Карпатська Україна, казав д-р Росоха перша дала спротив Гітлерові. Президент Волошин не пішов слідами чеха Гахи, загинув, але не піддався.

Комедія „За двома зайцями" побачила у нас сцену завдяки Інтернаціональному Театрові 2-го листопада в залі Шопена. Відомі громаді актори Цепинська, Фурманюк, Покорна, Матулко, Мороз, Цепинський та інші виступали в комедії Старицького та подбали про відпруження присутніх. Молода пара танцюристів Цепинський і Дика, які виступами на ювілею УНСоюзу в Давфині в Канаді, доказували чудес при аплявзах учасників.

В союзовій нараді на хуторі біля Кенонн взяв участь теж гол. контр. Іван Іванчук. В хроніці про ту нараду я за нього не згадав і він був „маркотний". І як я міг за нього забути? Сидів біля мене і найбільше говорив! Перепрошую!

Союзове весілля Яшко-Русняк 9-го листопада в Аква Белла на вул. Гарлем зібрало велике число союзовців, мельниківців і карпатських українців. Д-р Ст. Росоха з Торонта був старостою. Я знав, що д-р Росоха добрий редактор, здібний видавець, спритний бизнесмен, а оце довідався, що він не абиякий гуморист і добрий весільний староста. Він був душею і пружиною весілля. Оркестра п. Чижика з солістом - крунером Цепинським була добра. Цепинський скомпонував нову оркестральну музику „Чикаґівську коломийку" в честь д-ра Росохи. Хресна мати молодої пані Стечишин з Торонта приїхала на весілля з донею Лідією, яка була дружкою.

Потрійна імпреза ОДВУ відбулася 1-го листопада. І так на цвинтарі св. Миколая відбулося посвячення стрілецького пам'ятника на могилі д-ра Юліяна Васияна, ідеолога ОУН, б. Усусуса і члена ПУН. Вечером в залі „Левів" відбулося посвячення нових прапорів ОДВУ, якого довершив о. Олексюк, парох з Мілвокі Віс. Кумами при христинах були інж. Ю. Атюшенко, Василь Якимів, Микола Лаба і М. Нісевич. Головну промову виголосив п. Бак - Бойчук, слово мали теж д-р О. Бабій, інж. Ю. Дачишин і Степан Куропась як майстер церемонії. Третьою частиною цієї імпрези було відзначення 51 роковин Листопадового Зриву. Висвітлено кольоровий фільм з похорону д-ра Вассияна, а майстер церемонії удекорував кумів і о. Олексюка спеціяльними — тризубами з мечем, які в нас залишив ще сл. п. полк. Роман Сушко. Звичайно, що по такій довгій імпрезі було прийняття.

60-річчя 254-го Відділу УНСоюзу, на якім я мав бути головним промовцем, відбулося без мене 16 листопада. УНСоюз заступав гол. контр. Іван Іванчук, який сказав мені, що виголосив дуже змістову промову. Не міг я бути на Ювілею, бо треба було бути на христинах моєї третьої внучки Тамари, яку я рівночасно вписав до УНСоюзу і на христинах доручив її матері коледжову грамоту. А хотів я бути на ювілею Братства св. Боголодиці, 259-го Відділу на Середньому Півдні. Мій добрий друг інж. Іван Побуцький був довгі роки фінансовим секретарем відділу і розбудував його до двох делегатів. Помагав я йому, бо середній південь, парохія, церква, організації, це була колись домена українців перемиського повіту і я, як перемищляк, знав людей і їхні села. Зате, як здоров'я послужить, прийду на диямантовий ювілей відділу. На ювілею була теж головна радна Гелен Олек.

Великий попит за агрономами існує в районі Чикаґа і середньому заході. Ще не скінчився шкільний рік, а вже всі будучі абсольвенти рільничих коледжів, яких є 14, завербовані на працю по скінченню студій. Інтересно, що агрономи в Америці не йдуть на фарми, як це є в Европі, а йдуть до торгівлі і промислу, зв'язаних з рільничою культурою. Але є запотребування і на фарми, а початкова зар-плата ц. р. виносить 5 і пів % більше як в минулому році.

Анна Ярославна буде мати великий успіх в суботу 29 листопада в нашій громаді. Всі найдорожчі 10 доларові квитки вже випродані. Цікаво, що люди хапають за дорогі квитки, колись було інакше. Прийняття для членів опери відбудеться в суботу перед виставою в приміщеннях парохії св. Йосифа.

ЗАКІНЧЕННЯ ВИСТАВОК В УІА

Ню Йорк. — **Виставка** праць Катрі Кричевської та виставка українських публікацій із Пряшівщини будуть закінчені в неділю 30 листопада в Українському Інституті Америки. Виставка „Пряшівщина" буде того дня доповнена висвітленням фільму про Пряшівщину (о годині 5 попол. в неділю) та загальною дискусією про культурно-освітні питання на Пряшівщині.

З глибоким жалем сповіщаємо, що у вівторок, 25-го листопада 1969 року, відійшов у Вічність на 85-му році життя

наш Дорогий БАТЬКО

бл. п.

МИХАЙЛО ХАМУЛА

бувший власник фабрики килимів у Глинянах.

ПАНАХИДА буде відправлена в п'ятницю, 28-го листопада, о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН в суботу, 29-го листопада 1969 року, о год. 9-ій рано з похоронного заведення до української католицької церкви св. Юра в Ню Йорку і опісля на Український Православний Цвинтар у Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

Син ВОЛОДИМИР з дружиною ГАЛЕЮ та Родина

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що дня 21-го листопада 1969 року упокоїлась в Бозі, несподівано на 75 році життя наша Найдорожча ДРУЖИНА і МАМА

бл. п. МАРІЯ КІШ

з дому Сенюта

ПАНАХИДА в п'ятницю, 28-го листопада ц. р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Насевичів при Френклін і Брави вул. у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН в суботу, 29-го листопада 1969 року о год. 8:30 рано з того ж заведення до катедри Непорочного Зачаття П.Д.М. о год. 9-ій ранку, де буде відправлена Служба Божа, а опісля на цвинтар Пресв. Марії у Факс Чейс.

В глибокому смутку:

чоловік — ЛЮЇС
син — ВОЛОДИМИР
та дальша Рідня

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Друзями і Знайомими, що дня 19-го листопада 1969 р. упокоїлась в Бозі, на 78-му році життя

бл. п.

КЛЯРА ФИЛИПС

народж. в с. Бзовиця, пов. Зборів, членка 455-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку.

ПОХОРОН відбувся 22-го листопада 1969 р. на цвинтарі Кальварія.

В глибокому смутку:

доньки: АННА і МЕЙМА
зяті: ЯРОСЛАВ ГАЙДА і ЮРІЙ ГОРОДЕК
внуки: ГРИГОРІЙ, ТАМ, АЛІС, ДЖЕНІ і ЙОСИФ

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого і Невіджалуваного

МУЖА і БАТЬКА

бл. п.

о. РОМАНА БОДНАРА

буде відправлена

в середу, 3-го грудня 1969 року

о год. 7-ій ранку

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в Українській Католицькій Церкві

СВ. ІВ. ХРЕСТИТЕЛЯ в НЮАРКУ, Н. Дж.

Рідню, Приятелів і Знайомих просимо про Молитви.

Дружина — ОЛЬГА
Доні: РОМА і МАРІЯ
Сини: ЮРІЙ з дружиною АНЕЮ
ІГОР з дружиною ЗІРКОЮ
БОГОДАР

В глибокому смутку по втраті нашого Друга і Сумішця

бл. п. МИХАЙЛА КУЗИКА

в Ню Йорку

висловлюємо наші співчуття Родині Покійного, замовляємо СВЯТУ СЛУЖБУ БОЖУ, яка відбудеться 31-го січня 1970 року, о год. 8:30 р. в церкві СВ. ЮРА в НЮ ЙОРКУ та складаємо 10.00 долярів на фонд „Крилатих".

ДРУЗІ ПОКІЙНОГО

Срібний ювілей парохії св. Покрови в Бронксі

Бронкс, Н. И. (М. К-ор) В неділю, 30-го листопада 1969 року, члени парохії української католицької церкви св. Покрови ПДМ. в Бронксі, парохом якої є впр. о. Сотер Голик, ЧСВВ, відзначатимуть торжественно 25-річчя її заснування. З цієї нагоди в згадану неділю рано о годині 10:30 буде відслужена торжественна Свята Літургія, а після неї в церковній залі відбудеться ювілейний бенкет, в якому візьмуть участь душпастирі з поблизьких парохій, парохіяни та запрошені гості. Для підготови й гідного проведення Ювілейного Свята створено при парохії Ювілейний комітет, в склад якого входять представники всіх церковних і громадських товариств і організацій, діючих на терені парохії. Головою Ювілейного Комітету є проф. Михайло Чорнодольський, секретарем п. Володимир Миськів, а касиром п. Осип Васьків. З нагоди срібного ювілею цієї парохії появиться ювілейна книга, яку учасники можуть набути в дні ювілею.

У Філядельфії відзначено двадцятиріччя діяльности Пластової Станиці

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ро Ісаїв, голова Пласт-Прияту *Любомир Лучанко* та теперішній станичний пл. сен. Р. Левицький. Закінчено бенкет молитвою, що її провів о. Ст. Дашо і відспіванням пл. пісні „Ніч вже йде".

В неділю 23 листопада, після Служби Божої, що її відправив в авдиторії школи Сестер Василіянок о. капелян Ст. Дашо, відбувся Святочний Апель, в якому взяло участь 250 новаків і новачок, юнаків і юначок, як також старших пластунів і пластунок та сеніорів. Після звіту Станичному та Голові Крайової Пластової Старшини писар Апелю ст. пл. Христя Швед відчитала Святочний Наказ з нагоди 20-ліття існування Пластової Станиці. Від Крайової Пластової Старшини передали короткі привіти голова КПС пл. сен. Ярослав Бойдуник, Кр. Командантка Пластунок пл. сен. Ярослава Рубель та Кр. Командант Пластунів пл. сен. Нестор Кольцьо. Гості із сусідньої Станиці, юначки з Трентону передали із привітом також дарунок — портрет Основоположника Пласту д-ра Олександра Тисовського-Дрота. З черги курінна команда нового, 25-го Куреня пл. сеніорок „Княгині" під проводом курінної ст. пл. Христини Ганас передала 11-му Куреневі УПЮ-ів ім. князя Романа Мстиславича новий курінний прапор, який „Княгині" уфундували і виготовили для юнаків „князевичів - мстиславичів". Перший Станичний філядельфійської Станиці з 1949 р., пл. сен. д-р Петро Ісаїв подав деякі вістки про початки Пласту у Філядельфії в 1949 році. На закінчення станичний пл. сен. Роман Левицький подякував членам Головного та Крайового Пластових Проводів та всім гостям за участь у всіх ювілейних відзначуваннях. Відспіванням українського національного гимну закінчився цей Святочний Пластовий Апель, якого командантом був пл. сен. Анатоль Прасіцький, бунчужним ст. пл. Олег Цюк, а писарем ст. пл. Христя Швед.

ДИР. МИХАЙЛО ГУБЧАК ВІДЗНАЧАЄ 90-ЛІТТЯ

Директор Михайло Губчак зі своїм правнучком Микольцем

2-го грудня ц. року дир. Михайло Губчак, б. сотник Української Галицької Армії і б. директор Української держ. гімназії в Тернополі осягне рідкісний вік 90 літ. Повдовівши 3 роки тому, дир Губчак проживає при одним із трьох синів в Чикаго, при вул. 2613 Вест Томас, і втішається добрим здоров'ям і надзвичайною свіжістю пам'яти та ще живо інтересується громадським життям. Між іншим, брав він участь в З'їзді Тернопільців на Союзівці. На знимці дир. Губчак зі своїм правнучком Микольцем.

ВИКЛАД О. ВОЙЦЕНКО В МАНІТОБСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

В серії доповідей про національні меншини в світі в історичному семінарі професора М. Кінара в Манітобському Університеті відбулася дня 23 жовтня доповідь п-ні Ольги Войценко про „Українців у Канаді".

Доповідачка подала історію й теперішній стан української меншини в Канаді й торкнулася дискримінаційних протиукраїнських практик, так у персональному як у груповому огляді, що їх вона, як уроженка Канади пережила чи була свідком. Доповідь була оперта на фактичному матеріялі, зібраному в чотирьох томах її „Літопису Українського Життя в Канаді" та англомовній праці „Українці в Канаді", що згідно з голосами поважної критики є „найкращою працею про українців в Канаді, яка досі появилася друком в англійській мові".

В Ню Йорку відбудеться вечір пластової молоді

Ню Йорк. На закінчення святкувань 20-річчя Пластової Станиці, ню-йоркське пластунство влаштовує в неділю 7 грудня т. зв. Вечір Пластової Молоді. Станиця ще весною відзначила свій ювілей святочним апелем, виставкою — внутрі Станиці а також зустріччю з ширшими колами українського громадянства на святочному бенкеті. Тепер пластова молодь самодіяльною творчістю закінчує ювілейний рік.

В програмі бере участь здебільшого юнацтво, але також новацтво і деякі старші пластунки і пластуни.

Цей вечір буде виявом не тільки пластової самодіяльної творчости, але й ініціятиви. Юнацтво само рішало про свої мистецькі точки і більшість з них є придумані і написані самими виконавцями, так, як за пластовим звичаєм, вони підготовляють програми на ватри. Тому друга частина вечора і має назву — пластова ватра.

В першій частині програми візьмуть участь знайомі українській громаді Ню Йорку молода піяністка пл. юначка Юліяна Осінчук і ст. пластун Андріян Бриттан, скрипаль. Ці пластуни від літ поважно віддаються музичним студіям і любителі музики мали вже нагоду бути на їх концертах.

Програмою вечора керуватиме ст. пл. Юрій Денисенко. Мистецьке оформлення сцени — пл. сен. Тарас Гірняк.

Економіст твердить, що ЗСА зближаються до економічної рецесії

Фінікс, Арізона. — Економіка цієї країни знаходиться в першій стадії поміркованої економічної знижки, і дуже можливе, що ця легка знижка переміниться в поважну рецесію, принаймні таку тяжку, яка була в роках 1960-1961. Так твердить провідний економіст д-р Мілтон Фрідман, який каже, що 90 відсотків промовляють, що буде така економічна знижка, яку застав президент Джан Ф. Кеннеді, перебираючи владу від през. Айзенгавера в 1961-му році Той сам економіст гадає, що більше як 50 відсотків промовляють за те, що найближча економічна рецесія може бути така грізна, як в 1957-1958 роках, коли число безробітних становило аж 8 відсотків всіх робітничих сил. Д-р Фрідман підтримує політику президента Ніксона, але він твердить, що економічну знижку спричинить монетарна політика Федеральної Резервової Ради, яка утруднює кредити, підносячи висоту відсотків від позичок. Д-р Фрідман промовляв на Конференції 80 присутніх економістів в готелі в Арізоні. Директор Федерального Резервового Банку у Ст. Луїсі Деррил Р. Френсіс твердив, що на поборення інфляції треба буде найменше трьох років.